

Taalklasse: het nieuwe Lezen en Schrijven dat kinderen inspireert

26-03-2025 11:00

Taalklasse is een vernieuwende sociale uitgeverij die zich richt op het verbeteren van het lees- en schrijfonderwijs op basisscholen. Met hun nieuwe Leerlijn Lezen en Schrijven willen oprichters Annemiek Neefjes en Eric Razenberg kinderen inspireren om te lezen en te schrijven uit plezier, niet omdat het verplicht is. Door zich te baseren op wetenschappelijk onderbouwde inzichten en samen te werken met wetenschap, scholen en bekende kinderboekenschrijvers biedt Taalklasse een geïntegreerde lesmethode die zowel kinderen als leerkrachten motiveert en ondersteunt in het leerproces. De eerste resultaten zijn veelbelovend.

“Stel je voor... Kinderen die lezen omdat ze willen, niet omdat het moet. Kinderen die, geïnspireerd door kinderboekenschrijvers, hun eigen prachtige verhalen bedenken,” zo schetst de nieuwe sociale uitgeverij Taalklasse op haar website.

Dit is geen gemijmer of droombeeld: Taalklasse voegt de daad bij het woord met de nieuwe Leerlijn Lezen en Schrijven – een methode voor groep 3 tot en met groep 8 die lezen en taal weer leuk maakt.

In het hart van het onderwijs

Oprichters Annemiek Neefjes en Eric Razenberg willen hiermee het lees- en schrijfonderwijs op basisscholen versterken. Neefjes stond vijftien jaar geleden aan de wieg van stichting De Schoolschrijver, die

lesprogramma's biedt voor basisscholen met een hoog percentage kinderen met een taalachterstand, en samenwerkt met bekende kinderboekenschrijvers. Nu zet ze met Taalklasse een nieuwe stap met de Leerlijn Lezen en Schrijven, een compleet nieuwe methode voor lezen en taal voor basisscholen. "Om echt verschil te maken, moet je in het hart van het onderwijs gaan zitten. De Schoolschrijver ontwikkelt aanvullende programma's, maar die veranderen het curriculum niet. Een nieuwe, geïntegreerde taal- en leesmethode, gebaseerd op een eigen visie, kan dat wél," aldus Neefjes. Ze noemt Taalklasse bewust een sociale onderneming, omdat – in tegenstelling tot commerciële uitgeverijen – niet het winstoogmerk, maar de missie en impact centraal staan. Samenwerking met de scholen, en met onderzoekers zoals Roel van Steensel en instituten zoals Stichting Lezen horen daar bij.

De methode wordt al gebruikt in De Vier Windstreken

Vorig jaar sloot Eric Razenberg zich aan. Hij heeft twintig jaar ervaring bij grote educatieve uitgeverijen zoals Noordhoff, Pearson en ThiemeMeulenhoff. "Bij Taalklasse zie ik de kans om echt iets te veranderen in het taal- en leesonderwijs in Nederland. Dat beschouw ik als mijn missie en daar zet ik me graag voor in. PISA-scores laten al jaren een duidelijke achteruitgang zien in ons taal- en leesonderwijs, maar we blijven desondanks hetzelfde doen en zijn verbaasd dat het niet verbetert. Toen ik bij ThiemeMeulenhoff werkte, verwonderde de Duitse aandeelhouder zich over hoe kinderen in Nederland lezen en taal leren. In Duitsland wordt dit al jaren geïntegreerd aangeboden. Wij zijn daar in Nederland mee gestopt en zijn taal, grammatica, spelling en technisch en begrijpend lezen gefragmenteerd gaan aanbieden."

Neefjes: "Dat is niet logisch als je een taal wilt leren. In onze leerlijn horen taal en lezen bij elkaar, binnen kennisrijke thema's zodat er een koppeling mogelijk is met bijvoorbeeld wereldoriëntatie."

Wetenschappelijk onderzoek

Het belang van een geïntegreerde aanpak is de afgelopen jaren bevestigd in verschillende wetenschappelijke studies. Ook het onderzoek Peil. Leesvaardigheid van de Inspectie van het Onderwijs toont aan dat de leesvaardigheid van leerlingen hoger is wanneer lezen gecombineerd wordt met andere vakken, zoals de taalvakken, wereldoriëntatie en wetenschap en techniek. “De resultaten zijn bekend,” zegt Neefjes. “Maar er is een gat tussen wat we weten en wat scholen in de praktijk doen. Wij helpen leerkrachten om met deze geïntegreerde aanpak aan de slag te gaan. Onze leerlijn is gebaseerd op actueel wetenschappelijk onderzoek naar motiverend en effectief leesonderwijs. Daarnaast baseert de Leerlijn zich op onafhankelijk effectonderzoek naar de aanpak van De Schoolschrijver, die al vijftien jaar succesvol is.”

Verhalendieren

Enkele andere uitgevers zoals Blink bieden inmiddels ook een geïntegreerde methode voor lezen en taal, maar volgens Neefjes en Razenberg leunen zij in de uitwerking vooral nog op de oude aanpak. “We zetten kinderboeken in voor de lees- en taalontwikkeling en werken samen met zestig kinderboekenschrijvers, onder wie Simon van der Geest, Anna Woltz, Mylo Freeman, Tosca Menten en Kevin Hassing. Een kind is, net als een volwassene, een verhalendier. Als je ze met een verhaal weet te raken, neem je ze mee in hun taalontwikkeling. Woordenschat en kennis groeien door te lezen in de context van een verhaal,” legt Neefjes uit. “Dat zijn dus geen ‘slappe thee-teksten’ zoals in andere lesmethodes,” voegt Razenberg toe.

“De Leerlijn biedt geïntegreerd lees- en taalonderwijs met authentieke teksten van kinderboekenschrijvers. Schrijvers leveren rijke, prachtige teksten, die wij integraal overnemen zonder ze te versimpelen. De verhalen sluiten bovendien goed aan bij de belevingswereld van kinderen. En nee, het niveau is niet te hoog, zoals vaak gedacht wordt. Je moet een bepaalde moeilijkheid introduceren om daadwerkelijk iets te leren. Het is wel belangrijk om leerlingen daarbij dan goed te begeleiden.”

Drie keer lezen

Neefjes: “In onze methode wordt een tekst bijvoorbeeld drie keer gelezen, wat in het huidige onderwijs ongebruikelijk is. Eén keer is al een hele opgave, is het idee.” Een voorbeeld is het verhaal ‘De Slang’ van Toon Tellegen, over een slang die boos is op alles en iedereen. “Na het lezen bespreek je de eerste keer wat boos zijn is. De tweede keer kies je een ander perspectief, zodat leerlingen het verhaal beter begrijpen. En een derde keer ga je nog dieper in op het verhaal. Daarna volgt een schrijfopdracht. Door op deze manier te lezen, leren kinderen tegelijkertijd meer over schrijftechnieken, zoals het gebruik van perspectief. Dat passen ze vervolgens meteen zelf toe in de praktijk.” Razenberg: “Ze creëren hun eigen taal en maken daadwerkelijk zelf iets. Dat motiveert. Ze zijn vaak bijzonder trots op het stukje dat ze hebben geschreven.”

Kinderboekenauteurs spelen, zoals gezegd, een belangrijke rol. Ze zijn te zien in video's die bij de lesstof horen. Om dit voor elkaar te krijgen, is voor iedere video een uitgebreid traject met de auteurs afgelegd. "Elk lesblok is gekoppeld aan een breed thema, zoals dieren en planten, helden, vrienden en familie, gevoelens of landschap. We hebben auteurs gevraagd waarom het onderwerp belangrijk voor hen is, hoe dit zich uit in hun boeken en welke boeken zij zelf inspirerend vinden. Op basis hiervan is een filmscript gemaakt. Een professionele filmmaker, die ook voor kinderprogramma's van de NPO werkt, heeft de auteur vastgelegd in een video."

En dat werkt, zo blijkt uit de reacties vanuit scholen. "Kinderen hebben het gevoel dat de schrijver echt tegen hen praat. Ze hangen aan zijn lippen en kruipen bijna in het scherm van 'tell me more'," vertelt Razenberg.

Positieve effecten

De Leerlijn Lezen en Schrijven wordt momenteel op 27 scholen in Nederland gebruikt. De eerste resultaten van een effectmeting zijn positief. Zo blijkt dat 80% van de leerlingen meer plezier in taal (schrijven) krijgt, 92% meer kennis over boeken ontwikkelt en 88% van de leerkrachten zich beter toegerust voelt voor het leesonderwijs.

"Leerkrachten zijn laaiend enthousiast, zo blijkt uit de reacties die we krijgen. 'Kinderen rennen naar de boekenkast,' horen we. Of: 'de AVI-toetsscores gaan door het dak!' en 'In groep 7 wordt nu om de leesboeken gevochten!'"

Razenberg en Neefjes willen uiteindelijk dat de Leerlijn Lezen en Schrijven de meest gekozen lees- en taalmethode van Nederland wordt. Ze realiseren zich goed dat dit een grote ambitie is. Taalklasse zal als start-up moeten opboksen tegen grote bolwerken in de educatieve uitgeefwereld. Bovendien zitten scholen niet

altijd te wachten op ingrijpende veranderingen. “Mensen werken nu eenmaal graag met wat ze kennen. Nu moeten ze hun oude schoenen wegdoen omdat ze versleten zijn, en in nieuwe stappen. Dat kan aanvankelijk even knellen, maar daarna lopen ze beter dan alles,” zegt Razenberg.

Anders lesgeven

De Leerlijn Lezen en Schrijven vraagt iets anders van de leerkracht. “Dat is spannend als je jarenlang met een methode hebt gewerkt waarin precies wordt aangegeven wat je per minuut moet doen. In onze Leerlijn draait het niet om het nakijken van multiplechoicevragen, maar we bieden inhoudelijke, formatieve toetsen. Dat kan even eng zijn als je gewend bent testjes af te nemen, maar wat we terughoren is dat zowel de leerkracht als de leerlingen meer gemotiveerd raken en de leerkracht zijn rol als professional weer kan pakken. De methode daagt hen uit en helpt hen tegelijkertijd.”

Die reacties én resultaten stemmen Razenberg en Neefjes optimistisch. “Wij geloven hierin, en de eerste scholen die meedoen ook. En het momentum is er juist nu. Steeds meer mensen, van overheid tot scholen, zijn zich ervan bewust dat we niet langer kunnen kiezen voor iets dat bewezen weinig resultaat heeft. Taalklasse is het enige alternatief voor de methodes van bestaande educatieve uitgevers. Met ons team en samen met wetenschap en scholen gaan we hier een groot succes van maken, want ieder kind verdient het om goed en inspirerend lees- en taalonderwijs te krijgen.”

Foto van De Vier Windstreken: Chris van Houts

Marloes de Moor